

ZONDER DIPLOMA NAAR HET MBO

DE TOEKOMST VIA NIVEAU 1

Justin haalde in vier weken het vak rekenen op niveau 1 en 2 en hoopt op een diploma niveau 2 in één jaar; daarna door naar mbo niveau 3 tuin, park en landschap

André (links) heeft opstartproblemen; na niveau 1 wil hij niveau 2 halen en dan naar de opleiding transport en logistiek

TEKST EN
FOTOGRAFIE
LEONIE BARNIER

Niveau 1 is een opleiding voor jongeren die het tot nu toe niet makkelijk hadden op school. Met het diploma kunnen sommigen verder leren, anderen gaan aan het werk, of niet.

Het is rustig in het mbo-lokaal in Assen. Zo'n vijftig leerlingen werken in hun eigen tempo achter hun laptop aan opdrachten. Vakopdrachten, rekenen, maatschappijleer, Nederlands of Engels. Ze volgen een mbo-opleiding op niveau 1 of 2.

Rekenen en Engels

André van Heerde kijkt op internet naar plaatjes van trekkers en andere grote machines. Hij heeft moeite om op gang te komen. André doet mbo niveau 1 richting loonwerk. Dat deed hij vorig jaar ook. Hij moet nog een paar opdrachten doen en dan is hij klaar

Justin moet zijn Engels ophalen om later naar mbo-niveau 3 of 4 te kunnen

met niveau 1. Wanneer hij dat hoopt te halen? Hij weet het niet, "misschien in anderhalf jaar". Dan door naar niveau 2 en uiteindelijk wil hij vrachtwagenchauffeur worden. Daarvoor wil hij de opleiding transport en logistiek doen. Hij hoopt ooit op Denemarken te rijden. Maar nu eerst zijn rekenopdrachten afmaken, het moeilijkste vak. "De begeleiders zeggen: als we geen inzet hadden gezien, dan zat je hier niet meer."

Justin Stegeman zakte op het vmbo op Engels. Hij volgde de theoretische leerweg, werkte er hard voor en haalde voor alle vakken een voldoende, behalve dus voor Engels. Zonder vmbo-diploma kon hij in Assen terecht. In de eerste vier weken maakte hij alle opdrachten en toetsen van rekenen voor niveau 1 en 2. Hij hoopt in één jaar niveau 1 én 2 te halen. Eerst alle makkelijke

onderdelen en dan wil hij de tijd die over is aan Engels besteden. Dat heeft hij nodig want hij wil mbo niveau 3 of 4 halen, richting tuin, park en landschap. Hovenier worden.

Justin en André, allebei doen ze niveau 1. De een snel, de ander langzaam. De een komt waarschijnlijk wel verder, bij de ander is dat de vraag, ondanks zijn ambities.

Er bovenop

De vijftig leerlingen, onder wie twee meisjes, zitten verdeeld over verschillende ruimtes. Er is een groep loonwerkers, een groep van tuin, park en landschap, een groep veehouders. In het midden drie of vier docenten. In een kamertje apart zitten twee leerlingen, die hebben behoefte aan stilte. Als een leerling een vraag heeft, stapt hij naar een van de docenten, maar heel vaak komt dat niet voor. Toch hebben de docenten de leerlingen goed in de gaten. Docent Geert Vos spreekt een leerling scherp toe en als dat niet helpt, stuurt hij de jongen naar de gang. Even later gaat hij er zelf achteraan en niet veel later lopen ze samen het lokaal weer binnen. Vos gaat nu bij deze groep zitten werken. "Als we er niet zo bovenop zaten, zou het niet zo rustig zijn", zegt docent loonwerk Jan Smeenge. Deze leerlingen hebben behoefte aan veel structuur. Die krijgen ze. Van hun docenten en van de stagebieders.

Te hoog gegrepen

Drie dagen in de week lopen de niveau 1-leerlingen stage. Ze mogen zelf een bedrijf kiezen. Smeenge: "Vaak komen ze aan met een groot loonwerkbedrijf, maar daar komen ze nooit op de trekker." De school heeft contacten met veehouders en akkerbouwers die er wat loonwerk bij hebben. "Daar zitten ze veel vaker op de trekker." De stagebieders zijn eigenlijk de praktijkdocenten, vertelt Smeenge. Op school

Sjoerd (L.) in gesprek met docent Jan Smeenge

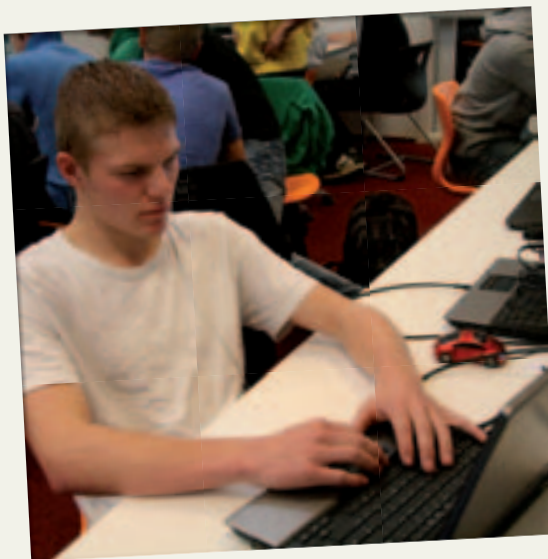
doen de leerlingen de vakopdrachten en ze maken die af op het bedrijf. Als de opdracht voldoende is, gaat die in het digitale portfolio. "Zo niet, dan ga ik eerst naar de stagebieder en dan pas naar de ouders."

Het is belangrijk dat de stagebieders in een vroeg stadium weten met wat voor leerlingen ze te maken hebben. Bij Sjoerd Haddering liep dat vorig jaar niet goed. Ik tref hem in het fitnesslokaal. Hij houdt van bewegen: hardlopen, voetballen,

Sjoerd wil wel niveau 2 doen, maar denkt zelf dat dat te hoog gegrepen is

schaatsen, en maakt dus graag gebruik van de mogelijkheid om zijn dag computeren te onderbreken met een uurtje fitness. Vorig jaar liep hij stage op een akkerbouwbedrijf. "Ze dachten dat ik alles kon," zegt hij, "maar ik ben jong voor mijn leeftijd." Hij is twintig jaar en gaat om met jongens van vijftien. Na het praktijkonderwijs in Emmen heeft

Sjoerd eerst een jaar gewerkt, maar daar vond hij zichzelf nog niet geschikt voor. Nu loopt hij stage bij Greenpoint Boomkwekerijen. Zijn stagebieder Arend Huijng was door de school geïnformeerd over wat hij kon verwachten. Sjoerd doet de eenvoudige werkzaamheden: schoffelen, kunstmest strooien. “Als je hem niet te veel opdrachten in één keer geeft,” zegt Huijng, “dan kan hij het goed aan. Dan kan ik ook wel eens een halve dag weg en hem aan het werk zetten.” Zo heeft Sjoerd

Gert-Anne haalde in één jaar zijn diploma niveau 1 en wil nu in één jaar niveau 2 halen; daarna wil hij naar de machinistenopleiding

Op de vorige school van Gert-Anne zeiden ze: je bent slecht leerbaar

meer zelfvertrouwen gekregen. Twee weken geleden leerde hij met de roommachine te werken. Dat is heel precies werk. “Die persoon moet jou vertrouwen en ik hem. Dat gaat goed, ik zit er nog steeds.” Sjoerd moet zijn Nederlands nog afmaken en dan heeft hij niveau 1.

“Ik wil wel niveau 2 doen, maar ik denk zelf dat het te hoog gegrepen is. Daar moet ik nog met de docenten over praten.” In het weekeinde werkt hij bij een veehouder. Als hij niet door kan naar niveau 2 gaat hij daar aan het werk. “Hij vroeg al wanneer ik klaar ben met school.”

Naar niveau 2

De meeste leerlingen die in deze groep zitten komen wel aan het werk, ook als ze niet verder komen dan niveau 1. Dit zijn de praktisch

ingestelde jongens onder wie een grote groep loonwerkers. “Die vinden wel een baan”, vertelt Smeenge. “Bij de meisjes van diervverzorging, die nu hun stagedag hebben, is dat een stuk moeilijker.” De jongens vinden werk bij de bedrijfshulpverlening. De meisjes van diervverzorging komen bij het UWV terecht. Maar ook de loonwerkers wacht die toekomst. Smeenge: “Na zes jaar bij een akkerbouwer wordt zo iemand te duur.” Dan komen ze in de werkvoorziening als kantensteker of slovenschoner of dus bij het UWV. Boomkweker Huijng zegt Sjoerd nu niet in dienst te willen hebben als betaalde kracht. Daarvoor heeft zijn stagiair nog te veel sturing nodig.

Ongeveer 50 procent van de leerlingen van niveau 1 stroomt door naar niveau 2. Zoals Gert-Anne Piel-tjes. Hij heeft niveau 1 in één jaar gehaald en wil niveau 2 ook in één jaar halen. Daarna wil hij naar de machinistenopleiding in Harderwijk. Hij is dyslectisch. Bij rekenen haalt hij de belangrijke dingen eruit. Al die verhalen eromheen heeft hij liever niet, die kosten alleen maar tijd. Nederlands is het moeilijkste, maar Gert-Anne heeft het vorig jaar wel gehaald. Nu schuift hij het voor zich uit, ook al weet hij dat dat niet slim is.

Wat hij leuk vindt op school? “Vakopdrachten. Dan leer je bijvoorbeeld over de verzekering van trekkers. Of, zoals vanochtend tijdens het mentoruur, over de veiligheid van kinderen. Je krijgt een kijkje achter de schermen.” En hij haalt het VCA-diploma*. Ook belangrijk. “Op de vorige school zeiden ze: je bent slecht leerbaar. Maar hier kan ik de stof koppelen aan het werk, nu gaat het wel.” ■

* VCA: Veiligheid, gezondheid en milieu Checklist Aannemers

Cijfers

In 2011-2012 deden 3.825 van de in totaal 30.489 mbo-deelnemers een opleiding op niveau 1. Dat is 12,5 procent. 93 procent van het totaal aantal deelnemers in kwalificaties op niveau 1 volgt de opleiding in bbl-variant. Van het totaal aantal deelnemers in kwalificaties op niveau 1 is 62 procent dertig jaar of ouder. Naar studierichting:

2011-2012, deelnemers niveau 1	bbl	bol	totaal
Arbeidsmarktgekwalificeerd assistent (breed: voedsel en leefomgeving)	2531	143	2674
Assistent medewerker diervverzorging	1	31	32
Assistent medewerker groene detailhandel	7	23	30
Assistent medewerker natuur en leefomgeving	667	40	707
Assistent medewerker plantenteelt	183	16	199
Assistent medewerker voedingsindustrie	176	7	183
Eindtotaal	3565	260	3825

Bron: Aequor